

צילומי כתב יד קודש
הקשורים למאמר ד"ה
"להבין ענין מה שכתוב בעץ חיים בתחלתו"
תקס"ח

תשורה

משמחת הגישואין של
דובער וחנה רבקה שיחיז
זאקליקובסקי
יום ראשון, י"ט סיון, ה'תשס"ח

פתח דבר

ב"ה.

לכל הקרובים והידידים המשתתפים בשמחתנו שליט"א,

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו, בנישואי צאצאינו החתן הת' הרב דובער שי' עב"ג הכלה המהוללה מרת חנה רבקה תחי'.

התודה והברכה מובעת בזה לבני המשפחה, ידידינו ומכירינו שיחיו, שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו, ולברך את צאצאינו שיחיו בברכת מזל טוב מזל טוב, וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בתור מזכרת משמחתינו, הנה, מיסוד על הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עם הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא ע"ה ז"ל, הננו בזה להגיש לפני כל הנוטלים חלק בשמחתנו, תשורה זו הכוללת "צילומי כתב יד קודש הקשורים למאמר ד"ה "להבין ענין מה שכתוב בעץ חיים בתחלתו" - תקס"ח", בקשר עם שנת המאתיים להמאמר (תקס"ח-תשס"ח). אודות פרטי העניינים בזה, ראה לקמן ב"הקדמה".

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך את המשתתפים בשמחתנו, ואנשי ביתם יחיו, בתוך כלל אחב"י יחיו, בברכות מאלופות מנפש ועד בשר.

בשם המשפחות,
משה זאקליקובסקי
שאול לברטוב

טו"ב סיון, ה'תשס"ח,
ברוקלין, נ.י.

הקדמה

ידוע ומפורסם בשער בת רבים חיבתו הגדולה והמיוחדת של כ"ק אדמו"ר לענין הדפסת ספרים והפצתם בכלל, ובפרט ספרי מאמרי החסידות של רבותינו - נשיאי חב"ד.

רבותינו נשיאינו נהגו לומר את מאמרי חסידות בשבתות, מועדים, ובימי-דפגרא החסידיים. ולרוב, מיוסדים המה על מאמר שנאמר ע"י א' האדמו"רים הקודמים. אמנם, מלבד ספרים בודדים כמו 'לקוטי תורה' ו'תורה אור' ועוד שנדפסו בשעתם, הנה רוב רובם של מאמרי וכתבי רבותינו נשיאנו לא עברו את מכבש הדפוס בחייהם בעלמא דין, ונשמרו בכתב ידם או ברשימותיהם של ה'חוזרים' ולכל היותר נקלדו במכונות העתקה ומימיוגרף וכיו"ב.

על כן, תיכף כשנתמנה כ"ק אדמו"ר ע"י חותנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לעמוד בראש מערכת "אוצר החסידים" - "הוצאת ספרים קה"ת", בשנת תשי"ב, שם לו כ"ק אדמו"ר למטרה להדפיס ולהוציא-לאור את כל תורתם של רבותינו נשיאנו, בכדי שיהיו בהישג ידו של כל אחד הרוצה לטעום מהאור כי טוב, ולקיים את מאמרו של משיח להבעש"ט: אמתי קאתי מר לכשיפוצו מעינותיך חוצה.

כ"ק אדמו"ר החל במבצע להדפיס את כל מאמרי החסידות של כל אחד מהרביים באופן מסודר ובתוספת ציונים, הערות, מראה-מקומות, מפתחות וכו'. כחלק מעבודה זו, נעשו, במהלך השנים, מאמצים אדירים לחפש ולאתר כל מיני רשימות וכתבי-יד ו"ביכלאך" של מאמרים, ולהביאם לספריית אגודת חסידי חב"ד בניו יארק, ע"מ להדפיסם מחדש ולהוציאם לקהל הרחב.

ואכן, מיני אז הוציאה מערכת זו לאור עולם מאות רבות של כרכים וקונטרסים הכוללים בתוכם אלפי מאמרי חסידות שנאמרו או נכתבו ע"י רבותינו נשיאנו במהלך הדורות מאז התיסדות תורת החסידות הכללית ועד לדורינו זה ע"י כ"ק אדמו"ר.

במשך השנים, הנה מזמן לזמן כשהי' מגיע איזה כתב-יד או "ביכל" של מאמרים

חדש לכ"ק אדמו"ר שלא הי' עד אז בנמצא, הי' כ"ק אדמו"ר חוזר את אחד המאמרים באותה שבת או חג, בתוספת מדילי' של התחלה וסיום להמאמר ועוד, ואח"כ הי' מורה לחברי מערכת "אוצר החסידים" להכין את המאמר לדפוס.

זכה אבי החתן הרה"ת ר' משה שי' זאקליקובסקי (מוותיקי השלוחים בדיטראיט) להיות בין אלה מחברי המערכת שהתעסקו בהכנת המאמרים ע"מ להביאם לדפוס. עבודה זו כללה שעות רבות של השוואת המאמר להכתב-יד המקורי, הגהתו בכדי לנקותו מטעויות-דפוס, עריכת מראה מקומות וציונים וכו'.

אחד ממאמרים אלו, הוא מאמר כ"ק אדמו"ר הזקן משנת ה'תקס"ח (לפני מאתיים שנה) ד"ה "להבין ענין מה שכתוב בעץ חיים בתחלתו דבחינת הנקודים המה יו"ד אורות כו".

המאמר נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר בהתוועדויות י"ט כסלו וש"פ וישב ה'תשל"א, ואחר-כך הורה להכינו לדפוס*.

וכך נאמר ב"פתח דבר" להקונטרס:

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה בפעם הראשונה מכתב-יד - את המאמר ד"ה להבין ענין מ"ש בע"ח בתחלתו כו' אשר לכ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נעתק מבוך "אני ישנה" (נמצא בדפוס) שכולל מאמרי אדה"ז, ובכמה מהם - הגהות של אדמו"ר הצ"צ בגוף כתי"ק. (כמה מאמרים - הם בגוף כתי"ק של אדמו"ר האמצעי). מאמרים אחדים שבבוך זה הובאו בכ"מ בציון שהם משנת תקס"ח-ט.

בהתוועדויות דחג הגאולה י"ט כסלו ושבת שלאחריו (ש"פ וישב) שנה זו - אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר זה (בשינויים ו) בתוספת התחלה

---

*להעיר שפעמים הזכיר כ"ק אדמו"ר בעת ההתוועדות שלאחר השבת יתן את המאמר לדפוס, ופעמים לא הזכיר זאת, ואחר השבת ציוה להדפיס את המאמר. קרה גם שאמר שיתנו לדפוס ולבסוף לא נתנו.

וסיום.

בתור הוספה בסוף הקונטרס - מדפיסים אנו התחלה וסיום הנ"ל.

מערכת "אוצר החסידים"

חנוכה, ה'תשל"א, ברוקלין, נ.י.

אבי החתן הי' אז בחור בתקופת אירוסיו לפני חתונתו והתעסק בהכנת המאמר לדפוס. הוא עבר על המאמר והעיר עליו בכמה מקומות על עניינים שהיו תמוהים אצלו, או שהבין שצריך להעיר עליהם בכדי לבררם אחר-כך אצל עמיתיו מחברי

ב"ה.

על פי הוראת כ"ק אדמ"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה בפעם הראשונה מכתב-יד - את המאמר ד"ה להבין ענין מ"ש בע"ח בתחלתו כי אשר לכ"ק אדמ"ר הזקן.

המאמר נעתק מבוך "אני ישנה" * שכולל מאמרי אדמו"ר ונכמה מהם - הגהות של אדמו"ר הצ"צ בנוף כתי"ק. (כמה מאמרים - הם בנוף כתי"ק של אדמו"ר האמצעי). מאמרים אחדים שבבוך זה הובאו בכ"מ בציון שהם משנת תקס"ח"ט.

. . .

בהתועדויות דהג הגאולה י"ט כסלו ושבת שלאחריו (ש"פ וישב) שנה זו - אמר כ"ק אדמ"ר שליט"א מאמר זה (בשינויים ו) בתוספת התחלה וסיום.

בתור הוספה בסוף הקונטרס - מדפיסים אנו התחלה וסיום הנ"ל.

מערכת "אוצר החסידים"

חנוכה, ה'תשל"א, ברוקלין, נ.י.

* נמצא בדפוס.

המערכת וכו'.

הסדר הי' שהמדפיס (ה"זעצער") שהקליד את המאמר, היה מכין שני טופסים של עלי הגהה (שהיו אז ניירות ארוכות שנקראו "געליס", וכל דף הכיל בתוכו כשלשה עמודים מודפסים), אחד עבור המגייהים ואחד עבור כ"ק אדמו"ר. לפני תפילת מנחה ומעריב הי' נכנס המזכיר עם הדואר והמכתבים שהגיעו במשך הצהריים, ואז היה מגיש לכ"ק אדמו"ר את עותק המאמר שנדפס עבורו.

מאיזה סיבה, במאמר זה, הכניס המזכיר את העותק של המגי' עם הערותיו ושאלותיו לכ"ק אדמו"ר. כ"ק אדמו"ר עבר על כל מה שכתב אבי החתן, ענה על כל ההערות והשאלות שלו ותיקן ומחק והוסיף וכו', ורק אח"כ אישרו ומסרו לדפוס. לפנינו צילום המאמר כפי שנדפס, ולצידו חלקים מעלי הגהה של המאמר עם הגהות אבי החתן ועליהם הערות ותיקונים מכ"ק אדמו"ר*.

המאמר נדפס, כאמור בחנוכה ה'תשל"א, ואחר-כך בר"ח כסלו ה'תשל"ב בספר "מאמרי אדמו"ר הזקן" – תקס"ח חלק א' עמ' קיד-קכה (בהערות וציונים שם (עמ' תקפט) מעיר שנדפס בקונטרס בפ"ע חנוכה תשל"א). המראי-מקומות וציונים להמאמר נדפסו בספר "מאמרי אדמו"ר הזקן" תקס"ח חלק ב' עמ' תשעב-ג. [להעיר שבסוף הספר עמ' תתפא ואילך נדפס גם "לוח התיקון" לחלק א' של "מאמרי אדמו"ר הזקן" הנ"ל שנערך ע"י אבי החתן לאחר הדפסת הספר]. המאמר נדפס גם – עם הגהות מכ"ק אדמו"ר הצמח-צדק – בספר "אור התורה" על מאמרז"ל וענינים עמ' שז ואילך.

ובעמדינו בתוך "שלושים יום" קודם יום ההילולא ג' תמוז, נסיים בלשון כ"ק אדמו"ר בסיום המאמר הנדפס בזה: "שבקרוב ממש יהי' אתי מר דא מלכא משיחא ע"י העבודה דיפוצו מעינותיך חוצה, שבעיקר הותחלה לאחרי הגאולה די"ט כסלו, שמתוך מנוחה ושמחה וטוב לבב ובאופן של שלום תהי' היציאה בשלום מן הגלות בגאולה האמתית והשלימה ובקרוב ממש מהוי' שלום".

*להעיר שכמה מהצילומים מוגדלים או מוקטנים מגודלם המקורי

להבין ענין מ"ש בע"ח [בתחלתן] * דבחי הנקודי המה י אורי [ביודי] *
 כלים, ובחי העקודי כל האורי עקודי בכלי א' כו'. והנה להבין זה
 יש להקדי' תחילה להבין בענין ע"ס דאצי' שנק' ע"ס בלי מה כו', והנה
 באמת יש להבין איך שייך בחי' מציאות ע"ס לגבי בחי' אור א"ס שהוא בחי'
 אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה כו', והרי כל בחי' שמות וכינויים הללו
 דע"ס כמו כתר הכמה בינה הכל הוא בחי' מציאות דבר מה באיזה מהות, וכמו
 גם הכתר נזקק רצון כידוע הנה גם הוא בחי' מציאות ומהות דבר מה ואין
 שייך בחי' איוו מציאות ומהות באור א"ס הפשוט וגם בהכרח שיש בחי'
 שינויים ע"י מציאות הרצון בין קודם שירצה לאחר שירצה כמו שנראה באדם
 שישתנה עצמותו בין קודם שירצה לאחר שירצה וא"א לומר בשום אופן
 שימצא בחי' שינוי ח"ו בעצמות הא"ס שהרי נאמר בו אני הוי' לא שניתני
 כו' וכידוע, ואין הנה אין פ"י רצון והכמה למעלה באור א"ס כמו הרצון
 והכמה באדם למטה שהוא בחי' מציאות ומהות מוגבל ונראה ליש ודבר בפ"י
 בבחי' כח נבדל מן העצמות אלא רק מבשרי אחזה כו' שנוכל להבין כדוגמא
 זאת למעלה אבל אין זה בדמיון אמיתי לא מיני' ולא מקצתי' וכי רק
 הענין הוא שכמו שיש בנפש האדם בגוף בחי' העלם וגילוי הנק' אור וכלי
 כמש"ת. כך יובן ע"ד דוגמא זאת למשכיל למעלה אפס קצתו ערך דוגמא
 זו כידוע, והנה בנפש האדם אנו רואים ענין בחי' העלם וגילוי באורי'
 הנשפע' מן הנפש כמו אור השכל הנשפע בכלי המוח שבראש הנק' מוח
 החכמה דהיינו שהוא בחי' כלי ששם מתגלה בחי' כח השכל שיש בנפש. והנה
 ודאי יש מציאות כח השכל בנפש עצמה קודם הארתה בגוף דא"כ לא הי'
 נשפע ונמשך מציאות שכל זה במוח האדם וא"א לומר שיש ערך ודמיון בין
 מציאות שכל זה לגבי מציאות כח השכל שכלול בנפש עצמה שהי' מציאות
 השכל שבמוח הוא ענין השכלה והכמה הנגלית באיזה טעם וסברא אבל בחי'
 כח השכל הכו'. בנפש הוא רק בחי' כח היולי בלתי נמשך ממנו עדיין שום
 השכלה וסברא ולא יומשך ממנו לעולם שום שכל וסברא כי הוא אור פשוט
 כמו עצם הנפש וכמו השכל שנק' אור פשוט לגבי האותיות שנמשכ' אח"כ
 כו', והוא הנק' בחי' העלם, אך בחי' הארת כח זה במוח האדם בבחי' גילוי
 הוא הנק' שכל החכמה, וגם בו יש (שש) מדריגות. הא' בחי' כח המשכיל
 כל השכלה כמו כל מי שיותר חכם יותר ימצא השכלות עמוקות וזה בא
 מכל המשכיל ששורה במוח דוקא. והב' שלמטה היינו הוא בחי' השכלת השכל
 והסברא עצמה הנמשך מבחי' כח המשכיל הזה. אבל בחי' כח השכל הכלול
 בנפש גם בחי' משכיל א"א עתה אחר שאינו אלא בחי' כח היולי פשוט כלול
 בעצמות הנפש ואינו נק' בחי' מקור להשכל דבר שכל [גשמית] * עדיין רק
 (גשמי): תי זו אינה ברורה בנספחים.

בחי' גילוי הארתו במוח הוא הנק' משכיל והוא הנק' תואר חכם בעצם כנודע
 ונמצא מובן מזה מאחר שבחי' כח השכלי הכלול בנפש שלא נק' בחי' מקור

להבין ענין מ"ש בע"ח [בתחלתן] * דבחי הנקודי המה י אורי [ביודי] *
 כלים, ובחי העקודי כל האורי עקודי בכלי א' כו'. והנה להבין זה
 יש להקדי' תחילה להבין בענין ע"ס דאצי' שנק' ע"ס בלי מה כו', והנה
 באמת יש להבין איך שייך בחי' מציאות ע"ס לגבי בחי' אור א"ס שהוא בחי'
 אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה כו', והרי כל בחי' שמות וכינויים הללו
 דע"ס כמו כתר הכמה בינה הכל הוא בחי' מציאות דבר מה באיזה מהות, וכמו
 גם הכתר נזקק רצון כידוע הנה גם הוא בחי' מציאות ומהות דבר מה ואין
 שייך בחי' איוו מציאות ומהות באור א"ס הפשוט וגם בהכרח שיש בחי'
 שינויים ע"י מציאות הרצון בין קודם שירצה לאחר שירצה כמו שנראה באדם
 שישתנה עצמותו בין קודם שירצה לאחר שירצה וא"א לומר בשום אופן
 שימצא בחי' שינוי ח"ו בעצמות הא"ס שהרי נאמר בו אני הוי' לא שניתני
 כו' וכידוע, ואין הנה אין פ"י רצון והכמה למעלה באור א"ס כמו הרצון
 והכמה באדם למטה שהוא בחי' מציאות ומהות מוגבל ונראה ליש ודבר בפ"י
 בבחי' כח נבדל מן העצמות אלא רק מבשרי אחזה כו' שנוכל להבין כדוגמא
 זאת למעלה אבל אין זה בדמיון אמיתי לא מיני' ולא מקצתי' וכי רק
 הענין הוא שכמו שיש בנפש האדם בגוף בחי' העלם וגילוי הנק' אור וכלי
 כמש"ת. כך יובן ע"ד דוגמא זאת למשכיל למעלה אפס קצתו ערך דוגמא
 זו כידוע, והנה בנפש האדם אנו רואים ענין בחי' העלם וגילוי באורי'
 הנשפע' מן הנפש כמו אור השכל הנשפע בכלי המוח שבראש הנק' מוח
 החכמה דהיינו שהוא בחי' כלי ששם מתגלה בחי' כח השכל שיש בנפש. והנה
 ודאי יש מציאות כח השכל בנפש עצמה קודם הארתה בגוף דא"כ לא הי'
 נשפע ונמשך מציאות שכל זה במוח האדם וא"א לומר שיש ערך ודמיון בין
 מציאות שכל זה לגבי מציאות כח השכל שכלול בנפש עצמה שהי' מציאות
 השכל שבמוח הוא ענין השכלה והכמה הנגלית באיזה טעם וסברא אבל בחי'
 כח השכל הכו'. בנפש הוא רק בחי' כח היולי בלתי נמשך ממנו עדיין שום
 השכלה וסברא ולא יומשך ממנו לעולם שום שכל וסברא כי הוא אור פשוט
 כמו עצם הנפש וכמו השכל שנק' אור פשוט לגבי האותיות שנמשכ' אח"כ
 כו', והוא הנק' בחי' העלם, אך בחי' הארת כח זה במוח האדם בבחי' גילוי
 הוא הנק' שכל החכמה, וגם בו יש שני מדריגות. הא' בחי' כח המשכיל
 כל השכלה כמו כל מי שיותר חכם יותר ימצא השכלות עמוקות וזה בא
 מכל המשכיל ששורה במוח דוקא. והב' שלמטה היינו הוא בחי' השכלת השכל
 והסברא עצמה הנמשך מבחי' כח המשכיל הזה. אבל בחי' כח השכל הכלול
 בנפש גם בחי' משכיל א"א לקרותו אחר שאינו אלא בחי' כח היולי פשוט כלול
 בעצמות הנפש ואינו נק' בחי' מקור להשכיל דבר שכל [גשמית] * עדיין רק
 בחי' גילוי הארתו במוח הוא הנק' משכיל והוא הנק' תואר חכם בעצם כנודע
 ונמצא מובן מזה מאחר שבחי' כח השכלי הכלול בנפש שלא נק' בחי' מקור

* הבא בחצאי רבוע בשורה זו — נכתב בגוף כתיב הצ"צ.
 (גשמי): תי זו אינה ברורה בהכתיב.

1. כ"ק אדמו"ר תיקן את המילה "הנקודו" שיהי כתוב: "הנקודי".
2. כ"ק אדמו"ר עשה כוכב (*) בסוף השורה הראשונה בכדי להראות שיש הערה בשוה"ג השייך לכאן.
3. בהערה הראשונה בשוה"ג נכתב: "הבא בחצאי ריבוע — נכתב בגוף כתי"ק הצ"צ". כ"ק אדמו"ר הוסיף אחר התיבות: "הבא בחצאי ריבוע" שני מילים: "בשורה זו", שיהי נכתב: "הבא בחצאי ריבוע בשורה זו — נכתב בגוף כתי"ק הצ"צ". [= היינו לא שבכל פעם שיש מילים בחצאי ריבוע הם של הצ"צ, כ"א רק הבא בחצאי ריבוע "בשורה זו"].
4. אבי החתן כתב לעצמו הערה: "לברר, בכת"י יש בכ"מ צוגעשריבן על צד השורה ובין השורות ולא נדפס כאן שהוא מהצ"צ ואולי ? אינו מהצ"צ". כ"ק אדמו"ר מחק את כל ההערה כמ"פ בעיפרון.
5. בהערה השני' בשוה"ג נכתב: "[גשמי]: תי זו אינה ברורה בגוכתי"ק". כ"ק אדמו"ר שינה את המילה האחרונה, וכתב במקום "בגוכתי"ק": "בהכתי"י".

השכל הגלוי הרי אין בו שינוי כלל בין קודם התגלותו במוח לאחר התגלותו כי בחי' התגלות אין לו ערך ודמיון לבחי' עצמותו כי אינו אלא בחי' אורו וזיו בלבד כדמיון זיו השמש מהשמש שאין השמש משתנה עיניו כמו אורו וזיוו שכלול בעצמותו ואינו תופס שם מקום כלל כידוע. כך בחי' הארת כח השכל שבהעלם כשבא לידי גילוי לא יפול שינוי כלל וכלל בעצם כח השכל שבהעלם. אך בהארת גילוי אורו במוח האדם שם יפול השינוי כשיאיר במיעוט או בהרחבה כמו כח המשכיל שבחכם זה רב וגדול מכן המשכיל שבזולתו או גם באיש א' אין כל העתים שוות שלפעמי' כח המשכיל יותר כו' או לפעמי' יאיר להשכיל טעם ושכל זה ולפעמים שכל אחר וכיוצא בזה. וסיבת השינויים האלה הוא בא מצד הכלי והוא המוח שבאדם וכמו זיו השמש בזוכוכית לבנה יותר יותר יאיר בבהיר' יותר ולפי אופן הכלי משתנה כידוע. כך סיבת שינוי גילוי אור השכל בכח השכל שבמוח תלוי באופן שינוי הכלי כו'.

ונמצא מובן שגם בחי' הארת גילוי העלם כח השכל שבנפש גם בו אין שינוי אלא שמשתנה מצד הכלי. ומה שמכריזין טיפה זו מה תהא עליה חכם או טיפש כו', היינו בצירור חומר המוח שמקבל צורת השכל כו'. והמופת לזה ידוע ממה שאנו רואים בנפש האדם בגלגולי' שמתגלגלת בנפש הבהמה או בנפש הדומם וכיוצא ולכאורה יפלא אם מתלבשת הנפש עם כל כחות שבה בבהמה למה לא ימצא חכמה ושכל בבהמה זו או באבן הדומם. אך הענין הוא לפי שאין הנפש מתגלגלת מאירה כחותי' כלל ואינם מתפשטים ממנה כלל ע"כ לא יאיר אור כח השכל הכלול בה במוח הבהמה וממילא אין לבהמה זו שכל אדם כלל כי אין נפש האדם מתלבשת בבחי' הארת כחותי' בגלוי רק בחומר גוף האדם להיות בחי' הכלים שבו מוכני' לקבל צורת הנפש כמו מוח האדם הוא בחי' חומר מוכן לקבל צורת אור גילוי כח השכל הכלול בנפש ולא מוח הבהמה. והטעם הוא כי כל עיקר אור חיות נפש הבהמה הוא רק בבחי' חי ולא בבחי' מדבר כלל דהיינו רק כח התנועה שבחי ואין בחומר איברי' שום כלי הבנה רק לבחי' כח התנועה בלבד אבל בחי' נפש הטבעית החיוני' [שבאדם] שמלוכשת בדם והאידי' הדקין שיוצאי' ממנו אל גידי המוח ומן המוח אל הלב כו', הכל הוא בבחי' חומר המוכן לקבל צורת הנפש המדברת הנק' נפש השכלית וישנה גם בעכרים כמו בישראל ונפש השכלית הזאת היא בחי' חומר וכלי לקבל צורת אור הנפש האלקית הנק' נשמה שבישראל דוקא ולא באוה"ע והיינו כמו כח המשכיל באלקות וכמארז"ל אתם קרוים אדם כו' ובחי' נפש השכלית נק' בחי' בהמה לגבי בחי' נשמה האלקית. אבל לגבי נפש הבהמה הגשמיות נק' נפש השכלית בשם אדם כידוע. ובחי' נפש הטבעית המקבלת צורת נפש השכלית כניל' נק' בחי' בהמה שבאדם וגם הוא בחי' אדם לגבי בהמה ממש כו', ודוגמא לדבר פני שור למעלה שהוא בחי' בהמה הכלול באדם שממנו שורש נפש הבהמה למטה כמיש במ"א וד"ל.

והנה יובן עוד ענין התלבשות הנ"ל שאינה מאירה בגילוי כמו ענין הגלגולי' עדי"מ אחר זהו ממה שאנו רואין שהשכל משכנו במוח דוקא שהרי אין לשאר אבר זולתו שכל לא בעין ואחזן ורגל וכיוצא. ולכאורה אנו מוצאין לפעמים התלבשות השכל באבר אחר זולת המוח כמו כאשר כותב אדם איהו

6. בפנים המאמר, לפני תיבת "ונמצא", כתב אבי החתן: "בכת"י כאן מתחיל סעיף חדש". כ"ק אדמו"ר מחק את המילה "בכת"י", והוסיף כוכב (*) לפני התיבה "ונמצא", ועוד כוכב (*) בצדו הימני של העמוד, בכדי להורות להמקליד שכאן יש תיקון שצריך לעשות סעיף חדש.

שבהעלם. אך בהארת גילוי אורו במוח האדם שם יפול השינוי כשיאיר במיעוט או בהרחבה כמו כח המשכיל שבחכם זה רב וגדול מכן המשכיל שבזולתו או גם באיש א' אין כל העתים שוות שלפעמי' כח המשכיל יותר כו' או לפעמי' יאיר להשכיל טעם ושכל זה ולפעמים שכל אחר וכיוצא בזה. וסיבת השינויים האלה הוא בא מצד הכלי והוא המוח שבאדם וכמו זיו השמש בזוכוכית לבנה יותר יותר יאיר בבהיר' יותר ולפי אופן הכלי משתנה כידוע. כך סיבת שינוי גילוי אור השכל בכח השכל שבמוח תלוי באופן שינוי הכלי כו'. ונמצא מובן שגם בחי' הארת גילוי העלם כח השכל שבנפש גם בו אין שינוי אלא שמשתנה מצד הכלי. ומה שמכריזין טיפה זו מה תהא עליה חכם או טיפש כו', היינו בצירור חומר המוח שמקבל צורת השכל כו'. והמופת לזה ידוע ממה

הנהגה
כאן מתחיל
סעיף חדש

כ"ק

שכל וסברא והכתיבה פעולתה באצבע היד וידוע שהאצבע בעצמה אין בה רק כח התנועה בלבד ואינה כלי וחומר לקבל צורת השכל כלל ולכאורה אנו רואין שבשעת כתיבת השכל מתלבש השכל שבמוח באצבע הכותבו כי פעולת הכתיבה מתנהגת לפי אופן הוראת השכל שבמוח דוקא ואם לא הי' כותב טעות וכיוצא ונמצא מלובש השכל הרוחני באצבע הכותבו וזה א"א לומר שיהי' האצבע הגשמי בחי' כלי ממש לקבל צורת השכל ממש בשעה ההיא כמו המוח שמקבל צורת השכל מצד עצם דקותו הראוי לכך, אך הענין הוא דבאמת אין עיקר משכן השכל הרוחני רק בדקות חומר המוח שבראש דוקא אך מתפשטים גידי' דקים ממוח שבראש לכל האיברי' וגם ביד יש גידי' מהמוח שבהם יתלבש השכל בשעה שכותב ע"פ אופן הוראת השכל ממש, ואמנם אין התלבשות זו כמו התלבשות השכל במוח שהרי מיד כשיפסוק מלכתוב אין ביד שום הארת השכל כלל אלא רק כח התנועה בלבד אלא רק שהשכל מלובש בה בהעלם בלתי גילוי אור כמו בבחי' צורה וחומר רק כמו ענין נפש המתלבשת בבהמה שכוחותי' הוא בהעלם בעצמותה בלתי התפשטות בגילוי כלל, אך מ"מ הנה הנפש מלובשת בבהמה כו' וזהו הנק' התלבשות בהעלם בלתי גילוי, ונמצא מובן מכל המשלים הנ"ל דבחי' גילוי אור המתגלה בכלי דוקא הוא הנק' בשם אור ושפע במציאות דבר מה עד שיפול בו שינוי כנ"ל, משא"כ בבחי' האור הכלול בהעלם בלתי גילוי כדמיון הגלגולים ודמיון השכל באצבע וכיוצא לא נק' בחי' אור במציאות ואין בו שינוי כו', וכמ"כ יובן בכל פרטי אורות וכלים שמצד האורו' אין שום שינוי כלל רק מצד הכלי' בא השינוי' והוא הנק' בחי' העלם וגילוי בחי' ההעלם הוא בחי' האור מצד עצמו קודם שבא לידי גילוי בכלי, ובחי' ההארה שלו בכלי נק' בחי' גילוי וכמו כח הראי' בכלי העין הנה בעצם כח הראי' אין שינוי כלל בין שיראה למרחוק או למקרוב בין שיסגור העין או שיפתח כו' כח הראי' הוא וכאשר יפתח עינו ויראה לא יגרע כחו וכאשר יסגור עינו לא יתוסף כו', אך בחי' גילוי הארת כח זה בכלי העין שהוא חומר ספירי לקבל צורת הראי' הנה יפול בו שינוי בין ראי' מרובה למועטת ומכ"ש בין פתיחה לסגירה וכיוצא והיינו דוקא מצד גילוי אור הראי' בכלי העין משום דע"י כלי העין ניכר ונראה כח הראי' בישות מורגשת כו' ובלעדו' הי' אור הראי' כלול בהעלם בנפש עצמה וכן הן כל כוחות המאירי' מן הנפש וד"ל. והנה ע"ד כל הנ"ל במשל כחות הנפש, הנה יובן למשכיל למעלה בענין ע"ס דאצי' שנק' ע"ס בלי מה לפי שמצד בחי' הארתם מעצמיות המאציל אינם בבחי' מציאות דבר מה עדיין רק כשהן מאירי' בכלי' דוקא אז הם ניכרין לבחי' מציאות ומהות וכמו אור חכמה דאצי' הנה מצד בחי' האור מיוחד' הוא במאציל ע"ד דמיון מכח השכל הכלול בנפש כנ"ל ומה שיוכל להיות התהוות בחי' חכמה להיות נק' חכים היינו כשמאיר בכלי דוקא אבל מצד בחי' הארת המאציל גם בחי' מקור למציאת חכמה לא שייך לקרותו כמובן ממשל גילוי כח השכל שבנפש שאין בו שינוי כו', וע"כ נק' ע"ס בלי מה בלי מהות כו' וע"ז נאמר אני הוי' לא שניתי ואין בחי' השינוי רק באורו' המתלבשים בכלים מצד בחי' הכלי כנ"ל, ומעתה מתורץ הקושי' הנ"ל איך שייך בחי' רצון באור א"ס הפשוט דבחי' רצון זה אינו נק' בשם מציאת רצון אלא כאשר האור מאיר

בכלי דוקא אבל בעצמות המאציל כל העיס בלי מה וכמו שמסיים ולא מכל אינון מדות כלל ודל.

ב) * והנה ע"פ הקדמת המשל הנ"ל בגילוי כח השכל שבמוח שהוא בחי' הכלי לאור אבל מצד בחי' האור אינו גם מקור לחכמה כו', הנה יובן איך הוא מציאת התהוות נפש השכלית האנושית למטה מלמעלה דהיינו רק מבחי' כלי החכמה שבמל' דמל' דעשי' השורה בגלגלי' דעשי' כידוע בע"ח דט' גלגלים דעשי' הן מבחי' חיצוניות הכלי' דע"ס דעשי' וכמאמר רז"ל מול מחכים וכמו ששואל המלאך טיפה זו מה תהא עליה חכם או טיפש כו', ויש ארץ מגדלת חכמים ויש מגדלת טפשים כו', וכל השפעות התהוות חכמה האנושית שהן נפשות השכליי' בכלל אינו נמשך רק מבחי' הכלי' דע"ס דעשי' שבהן וע"י יושפע התהוות מציאת שכל וחכמה האנושית הנראית לנו אבל מצד בחי' האור גם בחי' מקור להתהוות בחי' חכמה האנושית א"א שיהי' כי הי"ז ממש משל הנ"ל בגילוי כח השכל שבמוח דדוקא מצד כלי המוח נק' משכיל מקור כל השכלות אבל מצד בחי' האור הרי הוא בחי' אור פשוט כו', וגם בבחי' הכלי יש בחי' פנימית ובחי' חיצוניות והיינו ההפרש אשר בין נפשות ישראל שהן מבחי' פנימית כמ"ש בע"ח ונפשות [עוכומין] מבחי' חיצוני' הכלים והכל הוא רק מבחי' הכלים המגבילי' האור וממשיכי' לבוא לבחי' גילוי ואז יוכל להיות מזה בחי' מקור להשפעה נבדלת כמו התהוות שכל האנושי משא"כ מבחי' האורו כנ"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה בחי' הכלי הוא בחי' האותיות כידוע ומבואר במ"א וכמו שאנו רואין שהאותיות הן הנה מגבילי' לאור השכל, והנה אע"פ שמגבילי' הנה דוקא ע"י יומשך אור השכל לבא לידי הבנה והשגה בגילוי לכאור"א לפי מדריגתם, משא"כ אור השכל והסברא כמו שהוא הרי הוא כח היולי בלא אותיות עדיין לא הי' מושג לכל אדם אלא הי' נשאר בהעלם עצמותו, והנה עדי"מ כאשר אדם כותב איוה שכל וסברא על הנייר הנה ודאי שכל עומק הסברא והשכל מלוכש באותיות הללו הכתובי' שהרי יוכל כל אדם להשיג ולהבין מתוך האותיות הללו לבא על עומק הסברא כמו שהוא ממש בלי תוס' ובלי גרעון כו' וגם מי שלא שמע הסברא היא לעולם יבוא ויעמוד עליו להשכילה הטיב מתוך הכתב כנראה לעין בלימוד הנמרא והמפרשי' שלא מפי הרב כו', וזה דוקא מצד בחי' האותיות כי בלתי אותיות הכתובי' הרי אור זה השכל פשוט בלתי מושג וגם שאנו רואין שכאשר יעמוד על הסברא מתוך אותיות הכתב הנה לא יצטרך אח"כ להאותיות כלל כי ישיג לעצם ההשכלה שבלא האותיות, אך הנה מ"מ בלתי האותיות לא הי' עומד על עצם השכל ונמצא האותיות הביאו והמשיכו להיות בחי' גילוי השכל למקבלי' ועל ידן בא השכל לידי גילוי מן ההעלם. והי"ז כמו הכלי שע"י יבוא האור לידי גילוי כו', וכן יובן למעלה שע"י בחי' הכלי' דע"ס דוקא הוא בא בחי' מקור ושפע להתהוות שכל האנושי כמו עדי"מ ששיגו זיכינו מתוך האותיות אחר שהכלי' בחי' אותיות ולא הי' אפשר שיומתק זה מבחי' האורות כמו שלא יושג אור השכל בלתי אותיות

7. בתחילת סעיף ב' בהמאמר, הוסיף כ"ק אדמו"ר כוכב (*), וכתב בצד הימני של העמוד בזה"ל: "רק ציון-סעיף זה נמצא בהכת"י". [=היינו שבכתב-יד המקורי אין עוד מספרי סעיפים חוץ מסעיף ב].

* רק ציון-סעיף זה נמצא בהכת"י.

ב) והנה ע"פ הקדמת המשל הנ"ל בגילוי כח השכל שבמוח שהוא בחי' הכלי לאור אבל מצד בחי' האור אינו גם מקור לחכמה כו', הנה יובן איך הוא מציאת התהוות נפש השכלית האנושית למטה מלמעלה דהיינו רק מבחי' כלי החכמה שבמל' דמל' דעשי' השורה בגלגלי' דעשי' כידוע בע"ח דט' גלגלים דעשי' הן מבחי' חיצוניות הכלי' דע"ס דעשי' וכמאמר רז"ל מול מחכים וכמו ששואל המלאך טיפה זו מה תהא עליה חכם או טיפש כו', ויש ארץ מגדלת חכמים ויש מגדלת טפשים כו', וכל השפעות התהוות חכמה האנושית שהן נפשות השכליי' בכלל אינו נמשך רק מבחי' הכלי' דע"ס דעשי' שבהן וע"י יושפע התהוות מציאת שכל וחכמה האנושית הנראית לנו אבל מצד בחי' האור גם בחי' מקור להתהוות בחי' חכמה האנושית א"א שיהי' כי הי"ז ממש משל הנ"ל בגילוי כח השכל שבמוח דדוקא מצד כלי המוח נק' משכיל מקור כל השכלות אבל מצד בחי' האור הרי הוא בחי' אור פשוט כו', וגם בבחי' הכלי יש בחי' פנימית ובחי' חיצוניות והיינו ההפרש אשר בין נפשות ישראל שהן מבחי' פנימית כמ"ש בע"ח ונפשות [עוכומין] מבחי' חיצוני' הכלים והכל הוא רק מבחי' הכלים המגבילי' האור וממשיכי' לבוא לבחי' גילוי ואז יוכל להיות מזה בחי' מקור להשפעה נבדלת כמו התהוות שכל האנושי משא"כ מבחי' האורו כנ"ל. ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה בחי' הכלי הוא בחי' האותיות כידוע ומבואר במ"א וכמו שאנו רואין שהאותיות הן הנה מגבילי' לאור השכל, והנה אע"פ שמגבילי' הנה דוקא ע"י יומשך אור השכל לבא לידי הבנה והשגה בגילוי לכאור"א לפי מדריגתם, משא"כ

940-103
הנה

כנ"ל וד"ל. ועד"ז הנה יובן כל פרטי סדרי ההשתלשלות דבי"ע כידוע שבחי אורו וכלים יש בכל עולם ועולם ומבחי כלים שבע"ס שבעליון נעשה בחי אור לתחתון כפי המובן מתוך משל אותיות הנ"ל, וא"כ מבחי כלים דע"ס דיצי שהוא עולם המלאכים שנק' שכליים ניבדלי נעשה בחי אור לעולם העשי שהוא עולם הגלגלים כמו שהגלגלים נעשה נפשות השכליים כנ"ל, וכן מבחי כלים דע"ס דבריאה שהוא עולם הנשמות נעשה בחי אור ליצי כו', ונמצא מובן שכללות ההשתלשלות מעילה לעילה אינו אלא בחי העלם וגילוי שהוא בחי אור וכלי אלא שיש בזה רבבות מדריגות מבריאה ליצי כו' עד התהוות נפשות האדם למטה כנ"ל וד"ל.

ומעתה יובן ע"ד הנ"ל בבי"ע גם בעולם האצי שהוא שרש ומקור דבי"ע כידוע דגם שם יש בחי אור וכלי שהוא בחי העלם וגילוי והיינו ענין הנ"ל דמצד בחי האורות דע"ס דאצי אמר בס"י ע"ס בלי מה בלי מהות וכמאמר ולא מכל אינון מדות כלל ומצד בחי הכלים נק' חכים ומבין וכיוצא, וביאור ענין זה מובן מתוך הנ"ל באורו וכלים שבבי"ע, דהנה הגם שכל בחי האצי הוא בחי הארה אלקית גם בבחי הכלים דשם כמאמר דבאצי איהו וחייהי וגרמוהי הכל חד כו', אבל מ"מ גם בבחי אלקות ג"כ יש ב' מדריגות הנ"ל שנק' אור וכלי והוא בחי העלם וגילוי כי מאחר שהאצי הוא בחי מקור ושרש לבי"ע בהכרח שגם שם יש בחי אור וכלי ומבחי הכלים דאצי נעשה מקור לבי"ע כידוע, וביאור הדבר הנה בחי הכלים דע"ס דאצי היינו בחי הגילוי מן ההעלם להיות נמצא מהם בחי מקור לבי"ע ע"ד דוגמא הנה בחי כינוי חכמה באצי אין הכוונה בחי חכמה ושכל ממש כמו חכמה ושכל דבי"ע בנשמות ומלאכי עד שכל האנושי למטה אלא הוא רק בחי מקור להוציא מאורו מציאות חכמה ושכל בבי"ע והיינו בחי כלי דאור החכמה דאצי שהוא בחי גילוי יהעלם ועד"מ אותיות הכתובים כנ"ל או עד"מ בגילוי כח השכל שבכלי מוח האדם כנ"ל, וגם זה אינו אלא בחי מקור לחכמה שבבי"ע כמו להיות חכמת שלמה וכיוצא אבל מצד בחי עצמות כלי חכמה דאצי הוא מובדל בערך מבחי מציאות חכמה ולא מיני ולא מדוגמתו ומכ"ש בחי האור של החכמה שהוא בחי אור פשוט מיוחד במאציל עד"מ כח השכל הכלול בנפש כנ"ל וכמ"ש ולא מכל אינון מדות כלל, ועד"ז בכל פרטי ע"ס דאצי כמו בינה וחסד וגבורה וכיוצא וכל הע"ס דאצי הן רק בחי י' מקורות ושרשים לבי"ע והיינו דוקא בחי הכלים דע"ס שבאין בבחי גילוי מבחי ההעלם דאור א"ס ששם נק' ע"ס בלי מה כו' כדי שבהן וע"י יוכל לבוא השפע בגילוי בבי"ע אח"כ, וגם זה אחר בחי הצמצום כדי להוציא בחי יש ונפרד כו' כידוע, והו' שארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו להיות שבחי ירידת אור א"ס בבחי כלים דע"ס להיות מקור לנבראים בע"ג ותכלית הנה זהו בחי ענוה ושפלות גדולה כמו מאיגרא רמא כו' כי הרי אין ערך ביניהם כלל וכלל כי גם שנק' גדול בבחי התפשטות החסד הרי לגדולתו העצמי אין חקר בבחי א"ס ממש ומה שהוא מתלבש בגדולה שהוא בחי חסד כדי להיות בחי מקור לבע"ג הרי הוא בחי שפלות עצומה מאד כי הרי אין ערך כלל לבע"ג עם בלתי בע"ג, ולכך אמר לך ה'

הגדולה והגבורה כו', ולזה אמרו במקום גדולתו כו' שגם בחי' גדולה זאת לכנותו בשמות וכנויים בע"ס בכלים כמו חכים ומבין וגדול וגבור וכיוצא הוא בחי' ירידה גדולה לגבי בחי' עצמיות אור א"ס, וזהו פי' הגדול בה"א כי כדי שיתלבש במדת גדולה הוצרך להתצמצם בבחי' ענוה כו' להיות נק' מקור הגדולה שזהו פי' הגדול כלומר מקור הגדולה שבבי"ע ועד"ז פי' הגבור כו' ד"ל.

ונמצא מובן מכל הנ"ל דגם מה שאנו מוצאים בספרי המקובלי' מספר קצוב כמו ע"ס עשר ולא תשע ולא י"א כמ"ש בס"י הכל הוא רק בבחי' הכלים להיותם בחי' מקורים לבי"ע כנ"ל אבל מצד בחי' האור' אין בחי' מספר כלל וכלל, מאחר שנק' שם ע"ס בלי מה וכמ"ש ולתבונתו אין מספר כו' וכמ"ש בס"י לפני א' מה אתה סופר כו' וד"ל.

וזהו מ"ש בע"ח דמבחי' ל' כלים דו"א דאצי' נעשה בחי' גר"ן לבי"ע נשמה לבריאה מבחי' י' כלים הפנימים כו', כי יש ג' מדריגות בכלים פנימית ואמצעים ותיכוננו' כו' וכמ"ש אתה סת"ר לי ר"ת ראש תוך סוף שהוא בחי' חב"ד חג"ת נה"י ומבחי' חב"ד שבפנימית הכלי' נעשה בחי' נשמה לבריאה כו' ומבחי' י' כלים התיכונות ששם בחי' חג"ת נעשה בחי' רוח ליצי' ומבחי' י' כלים החיצוני' נעשה בחי' נפש בעשי' כו', וביאור הדברי' הנה ידוע דבחי' הכלים בכ"מ הוא בחי' ההשפעה כו' כנ"ל עד"מ מאותיות השכל כו', ובחי' הכלי' דו"א דאצי' הן בחי' המשפיעים מאצי' לבי"ע, אך מבחי' הכלים הפנימים דאצי' נמשך אור ושפע יותר עליון והיינו בעולם הבריאה שנק' עולם הנשמות שמתגלה בהן בחי' חב"ד כמו להשיג השגות כו', ובעולם היצי' מתגלה מי' כלים התיכונים בחי' חג"ת דהיינו במלאכי' דיצי' באו"ר שנק' מדות ונק' רוח ג"כ, ובעשי' מתגלה בחי' נפש לבד כו', ואמנם הגם שבכל עולם מתגלה רק לפי ערכו ומעלתו בלבד כנ"ל, מ"מ כלול כל עולם מכל הג' מדריגות חב"ד חג"ת כו' ויש גם במלאכי' דיצי' שהן בחי' רוח מבחי' חכמה שבבחי' בריאה וכמו שאמר ואדוני חכם כחכמת מלאך האלקים לדעת את כל אשר בארץ כו' * הרי יש במלאכי' בחי' חכמה דוקא מאחר שיורד החכמה אל המלאך דוקא באמרו כחכמת מלאך האלקי' כו', והיינו לפי שהמלאכי' נקראי' בשם שכליים נבדלין כו' כידוע, וכל עיקר צורתם הוא בחי' שכל נבדל, אך בחי' הכלי' שלו מאש זמים רוחניים הוא מורכב בו וכמ"ש עושה מלאכי' רוחות כו', והענין הוא לפי שגם במדות יש שכל וחכמה אך שנק' בחי' חכמה שבמדות כמו חכמה שבחסד וחכמה שבגבורה וכיוצא כי בחי' ע"ס שבכל מדה וי' מי' כו', ובחי' חב"ד יש בכל פרט שבכל מדה ג"כ כידוע שמוה הטעם נמשך ומסתעף בחי' ההתחלקות הרבים לאין שיעור כו' לפי שיש בחי' ההתכללות בכל ע"ס כמו חסד שבגבורה עם גבורה שבחסד וכמ"כ בחי' חכמה שבחסד עם בחי' חסד כמו ע"ד דוגמא השפעת בניי חיי ומזוני שהוא בחי' מדת הטוב והחסד לבד ויש בזה בחי' ההתכללות מבחי' החכמה

בארץ כו' : אין הכוונה דכו"ו להכתוב (כי בארץ הוא סוף פסוק — ש"ב יד, כ), כ"א שיש עוד להאריך בהענין.

הגדולה והגבורה כו', ולזה אמרו במקום גדולתו כו' שגם בחי' גדולה זאת לכנותו בשמות וכנויים בע"ס בכלים כמו חכים ומבין וגדול וגבור וכיוצא הוא בחי' ירידה גדולה לגבי בחי' עצמיות אור א"ס, וזהו פי' הגדול בה"א כי כדי שיתלבש במדת גדולה הוצרך להתצמצם בבחי' ענוה כו' להיות נק' מקור הגדולה שזהו פי' הגדול כלומר מקור הגדולה שבבי"ע ועד"ז פי' הגבור כו' ד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל דגם מה שאנו מוצאים בספרי המקובלי' מספר קצוב כמו ע"ס עשר ולא תשע ולא י"א כמ"ש בס"י הכל הוא רק בבחי' הכלים להיותם בחי' מקורים לבי"ע כנ"ל אבל מצד בחי' האור' אין בחי' מספר כלל וכלל, מאחר שנק' שם ע"ס בלי מה וכמ"ש ולתבונתו אין מספר כו' וכמ"ש בס"י לפני א' מה אתה סופר כו' וד"ל.

וזהו מ"ש בע"ח דמבחי' ל' כלים דו"א דאצי' נעשה בחי' גר"ן לבי"ע נשמה לבריאה מבחי' י' כלים הפנימים כו', כי יש ג' מדריגות בכלים פנימית

כ"א שיש עוד להאריך בהענין.

ונק' חכמה שבחסד, והיינו כמו שמבקשים אתה חונן לאדם דעת כו' שנמשך הדעת הזה ג"כ ע"י החסד כמו עד"מ איש חסדן בטבעו דכמו שישפיע חסד גשמי לחם ומזון כך משפיע שכל וחכמה והכל מצד חסדו כו' וד"ל. וזהו שבכל עולם יש ג' מדריגות חב"ד ותג"ת כו' אלא שביצי' נק' חב"ד שבמדות ובעשי' נק' חב"ד שבנה"י כו', ועד"ו גם בבריאה יש חג"ת ונה"י, וכל בחי' התחלקות וההתכללות הנ"ל בבי"ע הכל הוא נמשך ומסתעף מבחי' ה' כלים דז"א דאצי' שנעשין נר"ן בבי"ע כנ"ל להיותם בחי' גילוי אור השפע מאצי' לבי"ע כנ"ל ונק' בשם מקוריים ושרשיים לבי"ע, משא"כ בחי' האורות דע"ס דאצי' למעלה למעלה הן גם מבחי' מקור למקוריים ושרשים לבי"ע כי הרי מצד בחי' האורו' דאצי' אמר ולא מכל אינון מדות כלל כו', וכנ"ל באריכות שאין ערוך כלל בין אצי' עם המאציל יותר משאין ערוך בין הבריאה לגבי האצי' משום דבחי' האצי' מ"מ הוא נחשב בחי' מקור לבריאה כמו מבחי' כלי החכמה דאצי' שנמשך בחי' מקור לבחי' החכמה דבי"ע כו', אבל בחי' חכמה דאצי' לגבי עצמות אור א"ס אין לה ערוך כלל וכלל, וע"כ אמר ולא מכל אינון מדות כלל ומה שנק' חכים ומבין היינו רק מצד בחי' הכלים בלבד כנ"ל באריכות וד"ל.

אך הנה מעתה יש להבין איך יוכל להיות התהוות בע"ג מאור א"ס שהוא בלתי בע"ג כי הרי בחי' אור א"ס הוא אור פשוט בתכלית האחדות הפשוטה ומצד בחי' האורו' הן מיוחדין בעצמות אור א"ס כנ"ל א"כ איך ימצא מציאות בע"ג מבחי' הכלים דע"ס כנ"ל, וגם יש להבין למה נאצלו דוקא ע"ס ולא יותר כמ"ש בס"י עשר ולא תשע ולא י"א כו', והלא מצד בחי' עצמות האור א"ס ה"י יכול להיות התפשטות האורו' בבחי' האצי' בלי שיעור דהיינו שהי' יכול להיות מציאות ומהות שאינו גם בבחי' רצון הנק' כתר עד שהי' יכול להיות אלף אלפי אלפים כמספר עשר כו' אחר שנק' אור א"ס. אך הנה להבין זה יש להקדים מ"ש בע"ח בהתחלתו דכאשר עלה ברצונו הפשוט כו' הוצרך להיות בחי' הצמצום הנק' מקום פנוי כו' שהוא בחי' התעלמות האור להיות נכלל במאור עצמות הא"ס כו' ואז האיר רק דרך בחי' קו וחוט כו' עד שנתהווה עולם העקודי' כו', וההפרש ביניהם שבחי' העקודי' כל הע"ס עקודי' בכלי או בבחי' נקודי' כאו"א יש לו בחי' כלי בפ"ע כו' כמבואר בע"ח. וביאור הדברים, הנה מבואר למעלה שכל בחי' אור ושפע הנמצאת למטה הוא רק מבחי' הכלים דאורו' כו', והנה בחי' הנקודי' הוא כללות ענין ע"ס דאצי' כשהן בי' כלים דוקא והיינו שהן בחי' י' מקורות ושרשיים לכל אור ושפע בג' עולמות להיות שבחי' הכלים מביאים וממשיכי' מבחי' ההעלם לידי הגילוי כו', וע"כ כאו"א הוא נק' בשם מציאות ומהות בפ"ע כמו אור החכמה בכלי החכמה נק' משפיע להיות מסתעף ממנו מציאות חכמה בבי"ע כנ"ל ובחי' אור החסד בכלי החסד הוא מקור למציאות החסד בבי"ע, וז"ש אפיקת י' תיקונין וקרת לון ע"ס לאנהגא בהון עלמין דוקא כו', ואמנם הנה בהכרח לומר שיש בחי' מקור למקורות הללו דהיינו בעצמות אור המאציל הנה יש בחי' מקור להתהוות בחי' מציאות מקוריית הללו דאל"כ מהיכן גסתעף כח זה להסתעף ממנו השפעה זו ע"ד דוגמא אור כח

השכל באדם ששורה בכלי המוח שמסתעף ונמצא ממנו מציאות ההתחכמות כו' הרי בהכרח שיש בחי' מקור למציאות כח ואור השכל שבמוח בעצמות הנפש וכנ"ל, ואמנם לא יתכן לומר שמקור למקורות זה ישנו במציאות כלי ניכרת בפ"ע אלא כלול הוא בהעלם בעצמות הנפש וכנ"ל באריכו' ד"ל, והנמשל מזה יובן למעלה שבוודאי יש בחי' מקור לבחי' אור החכמה שנתלבש בכלי עד שנק' חכ' זכר, אך אינו שורה בבחי' [מציאות] כלי מיוחד אלא כלול בעצמות המאציל, ועד"ז יש בעצמות המאציל בחי' י' מקורות פרטים להיות התהוות בחי' י' ספירות בפרט אצ' בחי' מקורים למקורים כו', והוא בחי' עולם העקודי שכל הע"ס כלולים שם בכלי א', פי' לא כמו בחי' הנקודי שכא"א יש לו כלי מיוחד דהיינו בחי' הע"ס דאצ' שנק' י' מקורים לבי"ע כנ"ל וע"כ יש להם כלי מיוחד לכל אור כי מסתעף מבחי' האור בחי' שפע מיוחדת ע"י בחי' הכלי ואדרבה ע"י בחי' ההתכללות שיש בהן נמצאו מיני שפע בפרטיות רבים מחולקים כו' כי כל א"א הוא מציאות גילוי מן ההעלם בפ"ע להיות ממנו התגלות בחי' אור ושפע בבי"ע כו', אבל בבחי' העקודי שהוא בחי' מקוריית למקורות הללו כנ"ל הן י' אורו' כלולות בכלי א' כנ"ל, והענין הוא כי הן למעלה עדיין גם מהיות מקור להתגלות אור ושפע רק שהן בחי' מקור לאצ' בלבד, ולהיותם נבדלי' מבחי' גילוי ושפע ע"כ אין בהם כלי בכא"א בפ"ע אחר שלא נמצא מהן התגלות כלל בעולמות רק שהן בחי' מקור הכולל כל מה שימצא מציאות הע"ס באורו' וכלי' ולכך הן כלילי' בכלי א' בלבד כו' ד"ל, ודוגמא לדבר יש בנפש החיונית ג"כ שאנו רואין שבחי' הנפש בעצמה כוללת בעצמה י' מקורות למקורות דהיינו מקור לאור השכל ומקור לאור החסד כו' אך שאינם נבדלי' זה מזה להיות משכן כא"א בכלי בפ"ע אלא כלילי' כא' ד"ל, אך יש להבין אי"כ מה זה שיש עכ"פ בחי' כלי א' לי' מקוריות אורות העקודי' כו' אחר שלא שייך שם בחי' כלי כלל, והענין הוא משום דגם בבחי' מקור למקור שייך שם ג"כ לומר בחי' כלי, אך שאינו פירושו כמו בחי' כלי בע"ס דנאצ' כו' כי פי' כלי באצ' הוא בחי' התגלות המשכה ושפע כו', אך במקור למקור שנבדל מבחי' המשכה והשפעה אין פי' כלי רק מה שבו וע"י נתפס כל בחי' מקור למקור בבחי' יש ודבר במציאות עכ"פ דהיינו שיהא נק' בשם מקור למקור עכ"פ, ויובן זה ע"ד דוגמא מבחי' יחידה שבנפש החיונית שבוודאי כלילי' בה כל הי' כחות כתב"ד כו' בהעלם עצמותה בלתי נבדלין זה מזה כנ"ל, אך הנה אנו רואין שלפעמים יהי' בחי' גילוי לי' כחות הללו הנעלמים בבת א' דוקא, ולפעמים לא יהי' בחי' גילוי כו' כמו בעת שמחת אדם ביום חתונתו וכיוצא שיאיר בחי' יחידה בגילוי ויתגלו בחי' י' כחות הנעלמים ביחד בבחי' גילוי כמו שנראה בחוש שכל כחות נפשו מוגבהים בבת א' שאור השכל והמדות יותר יאירו עד שגם כח הדיבור יאיר יותר מן ההעלם שבנפש כו' והכל בא פתאום בהשוואה א' לכולם יחד ונמצאין כאן רק בחי' גילוי א' להעלם כולן וזהו שנק' כלי א' לי' אורו' הנעלמים עד שלפעמים יאירו בכלי א' זה שהוא נק' בחי' גילוי ולפעמים לא כו', אבל א"א לומר [חסר כאן] רק בחי' כלי א' בהשוואה א' לכולם, והנמשל מובן למעלה שזהו הפי' עקודי' שהי' האורו' עקודי' וכלילי' כא' בכלי א' הסובלת לכללות כולם כא' בהשוואה אחת מבלתי הפרש בין זה לזה כלל ד"ל, וזהו ענין ובחי' הארת הקו חוט הנ"ל דהיינו שהוא הארת אור א"ס להיות בחי' מקור למקור הנק' עולם העקודי' כנ"ל ולהיות זה האור רק בחי' אור כלילי' בלתי כלול י' עדיין לכך נק' בשם קו בלבד ד"ל, ובכל זה יובן איך שיוכל להיות התהוות בע"ג בבי"ע מבחי' כלים דע"ס דאצ' כנ"ל אבל מצד בחי' האורו' אור א"ס הוא נבדל מבחי' ההשתלשלות לגמרי עד שאצ' ועשי' שווין ממש כי למעלה מבחי' הקו חוט הנ"ל עדיין לא נמשך משם גם להיות בחי' מקור למקור כנ"ל וא"כ שם שווין הכל וכמ"ש קמי' כחשיכה כאורה כו', ושם אמרו דלאו מכל אינון מדות כלל ד"ל.

11. בפנים המאמר נכתב כך בחצאי ריבוע:
 "[חסר כאן]". "כ"ק אדמו"ר הוסיף לאחריו כוכב (*), וכתב בצד שמאל של הדף: " * כן נרשם על הגליון." [=היינו שכן הוא בכתב-יד המקורי ולא שניתוסף עתה ע"י המדפיס].

* כן נרשם על הגליון.

דוקא, ולפעמים לא יהי' בחי' גילוי כו' כמו בעת שמחת אדם ביום חתונתו וכיוצא שיאיר בחי' יחידה בגילוי ויתגלו בחי' י' כחות הנעלמים ביחד בבחי' גילוי כמו שנראה בחוש שכל כחות נפשו מוגבהים בבת א' שאור השכל והמדות יותר יאירו עד שגם כח הדיבור יאיר יותר מן ההעלם שבנפש כל והכל בא פתאום בהשוואה א' לכולם יחד ונמצאין כאן רק בחי' גילוי א' להעלם כולן וזהו שנק' כלי א' לי' אורו' הנעלמים עד שלפעמים יאירו בכלי א' זה שהוא נק' בחי' גילוי ולפעמים לא כו', אבל א"א לומר [חסר כאן] רק בחי' כלי א' בהשוואה א' לכולם, והנמשל מובן למעלה שזהו הפי' עקודי' שהי' האורו' עקודי' וכלילי' כא' בכלי א' הסובלת לכללות כולם כא' בהשוואה אחת מבלתי הפרש בין זה לזה כלל ד"ל, וזהו ענין ובחי' הארת הקו חוט הנ"ל דהיינו שהוא הארת אור א"ס להיות בחי' מקור למקור הנק' עולם העקודי' כנ"ל ולהיות זה האור רק בחי' אור כלילי' בלתי כלול י' עדיין לכך נק' בשם קו בלבד ד"ל, ובכל זה יובן איך שיוכל להיות התהוות בע"ג בבי"ע מבחי' כלים דע"ס דאצ' כנ"ל אבל מצד בחי' האורו' אור א"ס הוא נבדל מבחי' ההשתלשלות לגמרי עד שאצ' ועשי' שווין ממש כי למעלה מבחי' הקו חוט הנ"ל עדיין לא נמשך משם גם להיות בחי' מקור למקור כנ"ל וא"כ שם שווין הכל וכמ"ש קמי' כחשיכה כאורה כו', ושם אמרו דלאו מכל אינון מדות כלל ד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ טעות האפיקורסים הכופרים בהשגחה פרטית לפי שהן סבורי' שכל השפע דצח"מ דעשי' נמשך והולך בהדרגה מעילה לעילה ע"פ סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע ולפי ערך בחי' ההשתלשלות כו' הרי באמת רחוק העוה"ז מערך אור האצ' ומכ"ש לגבי בחי' עצמות אור המאציל כו' וא"כ איך אפשר לדעת זה שהי' השגחה פרטית בד' חלקי דצח"מ כו' מעצמות אור א"ס הפשוט כו'.

רק בחי' כלי א' בהשוואה א' לכולם, והנמשל מובן למעלה שזוהו הפי' עקודי' שהי' האורו' עקודי' וכלולי' כא' בכלי א' הסובלת לכללות כולם כא' בהשוואה אחת מבילתי הפרש בין זה לזה כלל וד"ל. וזהו ענין ובחי' הארת הקו וחוט הנ"ל דהיינו שהוא הארת אור א"ס להיות בחי' מקור למקור הנק' עולם העקודי' כנ"ל ולהיות זה האור רק בחי' אור כללי בלתי כלול י' עדיין לכך נק' בשם קו בלבד וד"ל. ובכל זה יובן איך שיוכל להיות התהוות בע"ג בבי"ע מבחי' כלים דע"ס דאצי' כנ"ל אבל מצד בחי' האורו' אור א"ס הוא נבדל מבחי' ההשתלשלות לגמרי עד שאצי' ועשי' שווין ממש כי למעלה מבחי' הקו וחוט הנ"ל עדיין לא נמשך משם גם להיות בחי' מקור למקור כנ"ל וא"כ שם שווין הכל וכמ"ש קמי' כחשיכה כאורה כו', ושם אמרו דלאו מכל אינון מדות כלל ד"ל.

ובכלל זה יובן ג"כ טעות האפיקורסים הכופרים בהשגחה פרטית לפי שהן סבורי' שכל השפע דצח"מ דעשי' נמשך והולך בהדרגה מעילה לעילה ע"פ סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע ולפי ערך בחי' ההשתלשלות כו' הרי באמת רחוק העוה"ז מערך אור האצי' ומכ"ש לגבי בחי' עצמות אור המאציל כו' וא"כ איך אפשר לדעת זה שיהי' השגחה פרטית בד' חלקי דצח"מ כו' מעצמות אור א"ס הפשוט כו'.

אך הנה באמת שגו ברואה דכל בחי' סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע אינו אלא מחמת בחי' הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי כנ"ל ואח"ז האיר רק בבחי' קו וחוט כנ"ל ומה נמשך בחי' סדר והדרגה בהשתלשלו' דהיינו מה שבחי' האצי' גבוה מערך הבריאה כו' לפי שבחי' גילוי אור המאציל יש יותר באצי' מבריאה וע"פ משלים הנ"ל מכחות הנפש באברי הגוף כו', אבל מצד בחי' עצמות האור א"ס הנה לא יש בחי' סדר והדרגה בהשתלשלו' כו' עד ששווין לפניו בחי' העשי' עם בחי' האצי' בהשוואה א' ממש דהיינו שמצד בחי' עצמות אור הא"ס שלפני הצמצום הנ"ל הנה הוא מאיר בהשוואה א' באצי' ועשי' עד שגם בבחי' הדומם הגשמי דעשי' למטה יאיר אור הא"ס כמו שהוא מאיר למעלה בהארת הקו להיות מקור לאצי' כו', וא"כ שייך שפיר בחי' השגחה פרטית בכל חלקי דצח"מ דעשי' דוקא מעצמות אור א"ס הפשוט כו' וד"ל. ויובן דבר זה בתוס' ביאור ממה שמצינו שיש ד' מדריגות דצח"מ, והנה ידוע שבבחי' מדבר שהוא בחי' נפש האדם יש בה מבחי' ג' מדריגות האחרות זולתה שהן דומם וצומח וחי כנראה לעין שנפש המדברת כלול בה מבחי' החי כמו החיות של הבהמה ג"כ וגם יש בה מבחי' צומח שמתגדלת בכחותי' בחב"ד וחג"ת כו', וגם יש בה בחי' דומם כו', אך מה שנק' בשם בחי' מדבר דוקא היינו לפי שג' מדריגות דצ"ח הכלולי' בה הנה הן כלולי' בה רק בבחי' העלם בלבד ולא בבחי' הגילוי כו' וכמ"כ יש בבחי' החי בהתכללות מצומח ודומם כו' שכל זה בהעלם כו', אך הנה בהכרח לומר לפ"ז שכל ד' חלקי דצח"מ כלולים זה בזה א"כ גם בבחי' הדומם יש בו מג' מדריגות צומח וחי ומדבר שלמעלה הימנו ומה שאין אנו רואין בדומם מבחי' הצומח והחי כו' היינו מפני שאינן באין בו בבחי' הגילוי אלא רק בבחי' ההעלם בלבד אבל כלולי' בו בוודאי בלי שום ספק כמו שכלולי' דצ"ח בבחי'

12. לפני התיבות "ונמצא מובן מזה" בפנים המאמר כתב אבי החתן הערה בזה"ל: "בכת"י מתחיל כאן סעיף חדש". כ"ק אדמו"ר מחק את המילה "בכת"י", וסיבב את התיבות שיכתב: "כאן מתחיל סעיף חדש", והוסיף כוכב (*) בפנים המאמר וכן עוד כוכב (*) בצד ימין של העמוד, בכדי להורות להמקליד שכאן יש תיקון שצריך לעשות סעיף חדש.

13. לפני המילים בפנים המאמר: "מדריגות אבי"ע שנמשלן לדצח"מ" כתב אבי החתן הערה בזה"ל: "בכת"י חסר כאן איזה תיבות". כ"ק אדמו"ר מחק את המילים "חסר" ו"איזה", והוסיף בכת"י ק את המילים "מקום פנוי", "ל", "אחדות", שהערה יקרא כך: "בכת"י כאן מקום פנוי לתיבות אחדות". כ"ק אדמו"ר גם עשה כוכב (*) בתחילת ההערה, וכן עוד כוכב בצד שמאל של העמוד, בכדי להורות להמקליד שכאן יש תיקון שצריך לעשות הערה בשוה"ג.

מדבר כניל אחר שכולם כלולין זמין כניל, ואיכ לכאורה הרי מובן למה שיחדו השם למדבר בשם מדבר שהוא שבחי' מדבר יש בו יותר בגילוי מבדומם שבחי' המדבר בדומם הוא בהעלם גדול, וכן בחי' החי לפי שבחי' המדבר בו בהעלם ולא בגילוי ובחי' החי בו בגילוי ע"כ נק' בשם חי, וכן הצומח לפי שבחי' החי בו בהעלם כו', ויש ב' מיני העלמות הא' מה שהעליון בהעלם בתחתון והיינו כמו המדבר שהוא-בהעלם בחי, ויש העלם שני מה שהתחתון בהעלם בעליון כמו שהצומח כלול בתחי בהעלם כו', ועכ"פ יהי' איך שיהי' אין מציאות הדבר נק' בשם רק ע"ש בחי' הגילוי שבו כמו החי שבחי' החיות בו בגילוי ודצ"מ בהעלם בו נק' חי וכן המדבר וכו' עד שהדומם נק' דומם לפי שצומח וחי ומדבר מתעלמי' בו כניל, כי לא נתגלה רק בחי' דומם בלבד כו' וד"ל.

ונמצא מובן מזה שאין השינוי והחילוק במעלה ומדריגה בין דומם צומח חי מדבר אלא רק מצד בחינת הגילוי בלבד כניל אבל מצד בחי' ההעלם הנה כולן שווין ממש מדבר ודומם כי אינו נפרד מעלת מדבר מהדומם רק במה שבחי' המדבר במדבר בגילוי ובדומם אינו אלא בהעלם כניל, אבל מצד בחי' ההעלם הרי יש בחי' מדבר בהעלם בדומם ג"כ וא"א לומר כלל שיש הפרש במעלה בעצם בין בחי' מדבר זה שבהעלם בדומם לבחי' מדבר שבו בגילוי בנפש האדם כו' אלא רק ההפרש הוא שבנפש האדם בא בגילוי אבל לא מצד בחי' עצמותו כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן הנה למשכיל למעלה בכלל ד' מדריגות ד' עולמות אבי"ע שהן נמשלן לבחי' ד' מדריגות דצח"מ והן ד' אותיות הוי' למעלה, ולמטה הן ד' יסודות ארמי"ע שהן שרש דצח"מ כמי"ש בע"ח בהיכל הוי' כו', והנה בחי' בי"ע שנמשלו לדצ"ח ודאי נכללן בבחי' האצ"י שנמשל לבחי' מדבר כניל שהמדבר כולל דצ"ח בהעלם כו', וכמי"כ יש בחי' האצ"י גם בעש"י שנק' בחי' דומם אלא שהוא בהעלם כו', ונמצא כל עיקר שינוי וחילוקי המדריגות בין ד' עולמות הללו אבי"ע אינו רק בבחי' הגילוי בלבד דהיינו שבאצ"י בחי' הגילוי מבחי' המדבר שהוא בחי' אדם וכמי"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ובעש"י יש בחי' אדם דאצ"י בהעלם כו', וזהו רק מצד בחי' הגילוי בלבד כמובן ומבואר ממשל הנ"ל, אבל מצד בחי' ההעלם הנה כל ד' העולמות אינן חלוקים במעלה ומדריגה וע"ז כלל עד שבחי' האצ"י שבעש"י עם בחי' אצ"י שבאצ"י שווין ממש עדי"מ בחי' המדבר ודומם במשל הנ"ל וד"ל. וזהו דרך פרט ודרך כלל אין חילוק מדריגות בא רק מצד בחי' הגילוי אור א"ס באבי"ע שבאצ"י מאיר יותר בגילוי דהיינו בבחי' מדבר כו', אבל מצד העצמות אור הא"ס שהוא מדריגות אבי"ע שנמשלן לדצח"מ הנה שווין לפניו אצ"י ועש"י כו', דהיינו שהוא נמצא למטה בעולם העש"י ממש כמו שהוא נמצא למעלה בעולם האצ"י וכניל, כי נמצא בבחי' ההעלם בהשוואה א' לכולן כו', וזהו הנק' בחי' מקיף הכללי שכולל בהעלם לכל הדי' עולמות בהשוואה א' מבלי יש בו חילוק מדריגות בין אצ"י לעש"י שכמו שהוא מקיף וסובב לאצ"י כך הוא ממש סובב ומקיף בהעלם לעש"י כי מצד בחי' ההעלם הכל שווין וכמי"ש כחשיכה כאורה

(*) בכת"י כאן מקום פנוי לתיבות אחדות.

אין שיהי' אין מציאות הדבר נק' בשם רק ע"ש בחי' הגילוי שבו כמו החי שבחי' החיות בו בגילוי ודצ"מ בהעלם בו נק' חי וכן המדבר וכו' עד שהדומם נק' דומם לפי שצומח וחי ומדבר מתעלמי' בו כניל, כי לא נתגלה רק בחי' דומם בלבד כו' וד"ל. ונמצא מובן מזה שאין השינוי והחילוק במעלה ומדריגה בין דצח"מ אלא רק מצד בחי' הגילוי בלבד כניל אבל מצד בחי' ההעלם הנה כולן שווין ממש מדבר ודומם כי אינו נפרד מעלת מדבר מהדומם רק במה שבחי' המדבר במדבר בגילוי ובדומם אינו אלא בהעלם כניל, אבל מצד בחי' ההעלם הרי יש בחי' מדבר בהעלם בדומם ג"כ וא"א לומר כלל שיש הפרש במעלה בעצם בין בחי' מדבר זה שבהעלם בדומם לבחי' מדבר שבו בגילוי בנפש האדם כו' אלא רק ההפרש הוא שבנפש האדם בא בגילוי אבל לא מצד בחי' עצמותו כו' וד"ל. והנמשל מכל זה יובן הנה למשכיל למעלה בכלל ד' מדריגות ד' עולמות אבי"ע שהן נמשלן לבחי' ד' מדריגות דצח"מ והן ד' אותיות הוי' למעלה, ולמטה הן ד' יסודות ארמי"ע שהן שרש דצח"מ כמי"ש בע"ח בהיכל הוי' כו', והנה בחי' בי"ע שנמשלו לדצ"ח ודאי נכללן בבחי' האצ"י שנמשל לבחי' מדבר כניל שהמדבר כולל דצ"ח בהעלם כו', וכמי"כ יש בחי' האצ"י גם בעש"י שנק' בחי' דומם אלא שהוא בהעלם כו', ונמצא כל עיקר שינוי וחילוקי המדריגות בין ד' עולמות הללו אבי"ע אינו רק בבחי' הגילוי בלבד דהיינו שבאצ"י בחי' הגילוי מבחי' המדבר שהוא בחי' אדם וכמי"ש וע"ז הכסא דמות כמראה אדם כו' ובעש"י יש בחי' אדם דאצ"י בהעלם כו', וזהו רק מצד בחי' הגילוי בלבד כמובן ומבואר ממשל הנ"ל, אבל מצד בחי' ההעלם הנה כל ד' העולמות אינן חלוקים במעלה ומדריגה וע"ז כלל עד שבחי' האצ"י שבעש"י עם בחי' אצ"י שבאצ"י שווין ממש עדי"מ בחי' המדבר ודומם במשל הנ"ל וד"ל. וזהו דרך פרט ודרך כלל אין חילוק מדריגות בא רק מצד בחי' הגילוי אור א"ס באבי"ע שבאצ"י מאיר יותר בגילוי דהיינו בבחי' מדבר כו', אבל מצד העצמות אור הא"ס שהוא מדריגות אבי"ע שנמשלן לדצח"מ הנה שווין לפניו אצ"י ועש"י כו', דהיינו שהוא נמצא למטה בעולם העש"י ממש כמו שהוא נמצא למעלה בעולם האצ"י וכניל, כי נמצא בבחי' ההעלם בהשוואה א' לכולן כו', וזהו הנק' בחי' מקיף הכללי שכולל בהעלם לכל הדי' עולמות בהשוואה א' מבלי יש בו חילוק מדריגות בין אצ"י לעש"י שכמו שהוא מקיף וסובב לאצ"י כך הוא ממש סובב ומקיף בהעלם לעש"י כי מצד בחי' ההעלם הכל שווין וכמי"ש כחשיכה כאורה

כר' וכמוכן ממשל הנ"ל וד"ל. זנמצא מובן ג"כ מכ"ז שאין הפי' של מקיף שמקיף מבחוץ ואינו שורה כלל במציאות גוף הדבר, אלא אדרבה הפי' דמקיף ששוכן דוקא בגוף הדבר במציאותו ומהותו כמו שהוא רק שהוא שוכן בו בהעלם וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש, וכמאמר הידוע דלית אתר פנוי מינ' מינ' ממש, ולית אתר בכל ד' העולמות עד בחי' דומם שבדומם דעשי' שלא נמצא בו בבחי' העלם מבחי' עצמות אור א"ס דוקא כי מאיר לכולן בהשוואה אחד כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין הברכות ברוך אתה ה' שאפי' תינזקות זנשים חסירי דעת יכולין להמשיך אור א"ס ע"י ברכה זו מבחי' עצמות אור א"ס מאחר שמצד האור א"ס הוא נמצא למטה כמו למעלה ממש בהשוואה א' לכולן ולכך אומרי' גם התינזקות והנשים על עצמות אור א"ס אתה לנוכח כר' כי גם אליהם הוא מאיר כמו למעלה מטעם הנ"ל רק שבבחי' ההתגלות יש הפרש בין נשמות גבוהות לשפלות שהגבוהות ממשיכי' בבחי' גילוי יותר כר', אבל מצד בחי' ההעלם הכל שווין כר'. ח"ש מרום וקדוש כר' את מי אשכח את דכא ושפל רוח כר', ולפי שרק בבחי' העדר הי"ש הנה הוא שוכן מצד עצמותו שמאיר לכולן בשווה רק שבחי' הי"ש מסתירו ומעלימו כר' וד"ל.

בטיה, י"ט כסלו, ה'תשל"א

מצד העבודה דבחי' יחידה, שהיא העבודה דבכל מאדך, וכמבואר ב"ה פדה בשלום הנ"ל שבחי' בכל מאדך הר"ע מסירת הנפש עצמה שלמעלה ממסירת הרצון, שהוא מצד בחי' היחידה דנפש האלקית, הנה או הוא מהפך בחי' היחידה דנה"ב, שכל העצמיות שלה מתבטלת בבחי' היחידה דנה"א, וכאשר העצם שלה מתהפך הרי במילא אין לה שייכות לענינים של היפך ח"ו (וכמבואר בהמאמר שם, שכאשר העצמיות שלה מתהפך כו' הרי במילא נלקח גם מקור החיות של כל רצון זר כו'), ובמילא לא יתכן או ענין המלחמה כלל, והפדי' היא בשלום.

ועפ"ז תובן גם השייכות של פדה בשלום נפשי גוי [שההדגשה בזה מה שהפדי' היא בשלום דוקא] להגאולה דיי"ט כסלו (התגלות תורת החסידות), דהנה מבואר בכ"מ * שענינה של תורת החסידות גילוי פנימיות התורה, פנימית החכ' פנימית אבא (הוא פנימית עתיק) היא בחי' יחידה, ומצד בחי' יחידה הנה גם כאשר ישנו בחי' רבים, הפדי' היא בשלום * (וי"ל שזהו עוד יותר מהענין דעושה שלום במרומיו ע"פ פי' הה"מ *, שזהו בדוגמת עוצם ביטול השר בבואו לפני המלך, משא"כ כאן שבטלו הרצונות מעיקרא), שא"צ למלחמה כלל ואדרבה העבודה היא דוקא בדרכי נועם ובדרכי שלום, ועי"ז נעשה (כמו שמסיים באגה"ק הנ"ל) שיהי' כמים הפנים וגוי', היינו כפי סיום הכתוב כן לב האדם, שהכוונה בזה הוא גם לבחי' אדם העליון *, שיהי' באור פני מלך חיים *, שמצד זה יהי' (כמרז"ל * עה"פ פדה בשלום נפשי) פדאני לי ולבני מבין אוה"ע, והוא שבקרב ממש יהי' אתי מר דא מלכא משיחא ע"י העבודה * דיפוצו מעינותיך * חוצה, שבעיקר הותחלה * לאחר ה' הגאולה דיי"ט כסלו, שמתוך מנוחה ושמחה וטוב לבב ובאופן של שלום תהי' היציאה בשלום מן הגלות בגאולה האמתית והשלימה ובקרב ממש מהוי' שלום.

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, וידוע מש"כ * כ"ק אדמירר הוקן להגאון החסיד רלי"צ ז"ל מבארדיטשוב *, כשקראתי כו' פדה בשלום נפשי כו' יצאתי בשלום מהוי' שלום, וזוהו מובן שענין השלום שבהפדי' הר"ע עיקרי, שלכן מדגיש ענין זה (ג' פעמים *) במכתבו: פדה בשלום, יצאתי בשלום, מהוי' שלום, וכן מובן גם מאגה"ק שבתניא סי' ב' שכתבו אחר ביאתו מפ"ב (לכללות אנ"ש) שסיומו וחזתמו שצ"ל שלום כו', ההנהגה באופן אשר יתן ה' בלב אחיהם כמים הפנים וגוי', וכדמוכח ג"כ מזה שבכ"כ דרושי חסידות על פסוק זה *, ובפרט בהדרושים דיי"ט כסלו, מבואר שהענין והחידוש הפדי' זו הוא מה שהפדי' היא בשלום, וצריך להבין, דלכאורה הרי עיקר הוא עצם ענין הפדי' (בין בנוגע לדוד נעים זמירות ישראל (וכן בנוגע לדוד מלכא משיחא *), ובין בנוגע לכ"ק אדה"ז בעל השמחה והגאולה, הרי עיקר הענין הוא מה שיצא מהמאסר לחירות), ומהי ההדגשה של בשלום דוקא, ועוד צריך להבין, הרי ההמשך דפדה בשלום נפשי הוא כנאמר בכתוב מקרב לי כי ברבים היו עמדי, ומכ"ח שהפדי' היא מקרב היינו מלחמה, וכן זה שישנם רבים (אלא שנהפוך הוא והרבים היו עמדי — כדאיתא בירושלמי *), הרי מובן שהפדי' מצ"ע הייתה צ"ל באופן של מלחמה, וא"כ צריך להבין מהו ההכרח דהפדי' תהי' בשלום דוקא, והנה נקודת הענין בזה, מבואר ב"ה פדה בשלום אשר לכ"ק אדמירר האמצעי, ממלא מקומו של בעל השמחה והגאולה (בשערי תשובה — שער התפלה), דכאשר העבודה היא מצד בחינת יחידה, הנה או הפדי' היא בשלום.

ויו"ב זה בהקדים המאמר של בעל השמחה והגאולה ד"ה להבין ענין מ"ש בע"ח בתחלתו... (לעיל ע' 3 עד גמירא).

ועפ"ז יובן מ"ש בהמאמר ד"ה פדה בשלום הנ"ל שמצד העבודה דיחידה הפדי' היא בשלום, דמכיון שמצד עצמות אוא"ס, ועד"ז מצד בחינת יחידה שבנפש, הרי כל הענינים הם בהשוואה, לזאת הנה גם כשישנו בחי' רבים, עד לריבוי גדול ביותר, שמצד זה נעשה ענין של קרב ומלחמה, כי ענין הריבוי הוא שישנם לא רק נפרדים זה מזה אלא גם סותרים זה את זה, מ"מ

וידוע מש"כ : טרפס בס' בד קודש (וארשא הר"ב, ועוד), בית רבי ח"א פי"ה, ועוד. הגאון... מבארדיטשוב : ה"ל במאמר יצאתי לקרית שה"ש י"ה, ג', ועיין התוארים באגרת הג"ל ובאגה"ק סי"ב (וצ"ע מי כתבם), ג' פנמים : כבד קודש (ששם כמראה המכתב כשלימותו — ולא שזהו נ"א) פעם ד' : יצאתי בשלום ואסיים בשלום מהי' שלום, על פסוק זה : ראה ג"כ רשימות הצי"צ עה"פ, ד"ה פדה בשלום התשי"ב (תורני"ט), התשי"ג, לדוד מלכא משיחא : ראה שערי תשובה (לאדהאמי"צ) ח"א ש' התפלה ד"ה פדה בשלום פי"א, בירושלמי : טושה פ"א ה"ה, וכ"ה במבד"כ פי"ט, כו'.

מבואר בכ"מ : ראה ג"כ ד"ה פדה בשלום, תרע"א. הפדי' היא בשלום : עיי"ג המשך מים רבים — תרל"ז פפי"ב ואילך, פי' הה"מ : הרבא בבב"ה"ז (לאדהאמי"צ) ר"ט לך, ולהעיר משער הפסוקים להארז"ל עה"פ כאיוב, אבל יוצע שלום הוא יסוד (וכבשה"ס שם), ת"ת וגם פני' הכתר (ראה פרט שעה"כ בערכו, סרי"ה שלום רב, התוש"ד), אדם העליון : ראה פי' כמים הפנים גוי' לאדה"ז (הובא ברשימות הצי"צ למשלי עה"פ), באור... חיים : ראה רשימות הצי"צ עה"פ משלי (טז, טו), ס"ט, כמרז"ל : ברכות ז', רע"א, ע"י העבודה כו' : ראה אגה"ק דכ"ק הבעש"ט (גרססה בס' פורת יוסף, ובכ"מ), דיפוצו מעינותיך : להעיר מחז"ג דס', א, שבעיקר הותחלה : תורת שלום ע' ק"ב.

**מוקדש
לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר זי"ע**

*

ולזכות

החתן הת' הרב **דובער שי'**
והכלה המהוללה מרת **חנה רבקה תחי'**

זאקליקובסקי

לרגל נישואיהם בשעתומו"צ
י"ט סיון, ה'תשס"ח

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' **משה** וזוגתו מרת **שיינדל אסתר** שיחיו **זאקליקובסקי**

הרה"ת ר' **שאול** וזוגתו מרת **שיינדל** שיחיו **לברטוב**

זקניהם

הרה"ת ר' **שלום** וזוגתו מרת **פעסיא נחמה** שיחיו **לברטוב**

הרה"ת ר' **עובדי'** וזוגתו מרת **מוסיא** שיחיו **שטראקס**